

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci prejednávania dedičstva po poručiteľovi: L. V., ktorý sa narodil X., naposledy býval v B. a zomrel X., za účasti dedičov: D. V., E. V. a M. V., bývajúcich vo V., vedenej na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 9 D 3/2009, o dovolaní Ž., so sídlom v B., IČO: X., proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 29. júla 2011 sp. zn. 10 CoD 11/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Účastníkom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trebišov uznesením zo 16. augusta 2010 č.k. 9 D 3/2009-114 určil: a/ všeobecnú cenu majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve poručiteľa a pozostalej manželky, b/ čo z majetku v tomto spoluvlastníctve patrí do dedičstva a čo pozostalej manželke, c/ všeobecnú hodnotu dedičstva sumou 7 946,40 €, ktorá zároveň predstavuje aj čistú hodnotu dedičstva, lebo výška dlhov nie je daná – dedičia veriteľmi prihlásené pohľadávky (vrátane pohľadávky Ž. na nájomnom a službách spojených s užívaním bytu vo výške 34 304,42 € a „pohľadávky v zmysle EX 132/07“ vo výške 14 304,61 €) neuznali s tým, že niektoré sú premlčané, iné zanikli smrťou poručiteľa. Súd prvého stupňa týmto uznesením tiež schválil dohodu dedičov o vyporiadaní dedičstva a rozhodol o trovách dedičského konania.

Uvedené unesenie napadli odvolaním Ž. (ďalej len „Ž.“). Krajský súd v Košiciach uznesením z 29. júla 2011 sp. zn. 10 CoD 11/2010 ich odvolanie odmietol. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 175b O.s.p. a konštatoval, že v predmetnom dedičskom konaní

nešlo o žiadny z prípadov uvedených v tomto ustanovení. Vzhľadom na to, že Ž. nemali procesné postavenie účastníka konania o dedičstve, odvolací súd odmietol ich odvolanie ako podané neoprávnenou osobou (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.).

Proti tomuto uzneseniu podali Ž. dovolanie, ktorým žiadali napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Namietali, že im odvolací súd nesprávnym odmietnutím odvolania odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa ich názoru k rovnakej vade došlo aj tým, že vo veci nebolo nariadené pojednávanie a odvolací súd nerešpektoval § 213 ods. 2 O.s.p. Tvrdili tiež, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a dohoda dedičov o vyporiadaní dedičstva je v rozpore so zákonom a dobrými mravmi.

Dedičia sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali Ž. zastúpené v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., uznesenie, ktoré napadli dovolaním Ž., ale medzi nimi uvedené nie je. Prípustnosť podaného dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Prípustnosť dovolania Ž. by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred

súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995). Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní tvrdené a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť podaného dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

V dovolaní sa namieta, že Ž. bola odňatá možnosť pred súdom konať. O odňatie možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) ide v prípade procesne nesprávneho postupu súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožňuje realizácia jemu priznaných procesných oprávnení. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky za prípad odňatia možnosti konať pred súdom označuje aj postup súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (odmietne podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie) hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 14/1996 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001). Prípustnosť podaného dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. by preto bola daná, pokiaľ by bola opodstatnená argumentácia Ž., že mali procesné postavenie účastníka predmetného dedičského konania a pre odmietnutie ich odvolania neboli splnené procesné predpoklady.

Okruh účastníkov dedičského konania je vymedzený v § 175b O.s.p. Podľa tohto ustanovenia účastníkmi konania sú tí, o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sú poručiteľovými dedičmi, a ak takých osôb niet, štát. Poručiteľov veriteľ je účastníkom konania v prípade § 175p, v prípade, keď sa vyporiadava jeho pohľadávka, a pri likvidácii dedičstva. V konaní podľa § 175h ods. 2 je účastníkom konania iba ten, kto sa postaral o pohreb.

Výpočet prípadov, v ktorých poručiteľov veriteľ je účastníkom konania o dedičstve, je v § 175b O.s.p. taxatívny. V tomto ustanovení ide o dve skupiny veriteľov (podľa toho, či veriteľ je jediným účastníkom konania o dedičstve, alebo či je ním popri dedičovi). Do prvej skupiny patrí ten, kto sa postaral o poručiteľov pohreb a súd mu vydal poručiteľov

majetok nepatrnej hodnoty (§ 175h ods. 2 O.s.p.). Do druhej skupiny, v ktorej veriteľ poručiteľa vystupuje v podstate ako „protivník“ dediča (dedičov), sa zaraďuje veriteľ, ktorý: a/ sa s dedičom (dedičmi) dohodol na prenechaní predĺženého dedičstva veriteľovi na úhradu dlhov (§ 175p ods. 1 O.s.p.) alebo b/ prihlásil svoju pohľadávku pri likvidácii dedičstva (§ 175t O.s.p.) alebo c/ sa podieľal na vyporiadaní dedičstva spôsobom odlišným od ustanovenia § 470 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Úkonom toho, kto sa na súd alebo súdneho komisára obracia s požiadavkou, aby v konaní o dedičstve bola zohľadnená jeho pohľadávka z právneho vzťahu, v ktorom mal postavenie veriteľa a poručiteľ postavenie dlžníka (tzv. „prihlásením“ pohľadávky“), sa s konečnou platnosťou nezakladá jeho procesný status účastníka konania, ani mu nevzniká nárok na to, aby v tomto konaní bolo rozhodnuté o existencii a výške jeho pohľadávky, prípadne aby prihlásená pohľadávka bola zaradená do pasív dedičstva a aby dedičom bola uložená povinnosť uhradiť veriteľovi poručiteľov dlh. Do pasív dedičstva sa určitý dlh zaraďuje iba vtedy, keď dedičia tento dlh nespochybňujú a nie je medzi nimi sporné, že poručiteľ tento dlh mal.

O tom, či poručiteľov veriteľ je (nie je) účastníkom konania o dedičstve, súd nevydáva osobitné rozhodnutie. Záver súdu, že poručiteľovho veriteľa považuje za účastníka konania o dedičstve, sa prejavuje iba v tom, že súd s ním koná ako s účastníkom konania; podobne záver súdu o tom, že poručiteľovho veriteľa nepovažuje (alebo už nepovažuje) za účastníka konania o dedičstve, sa prejavuje iba v tom, že s ním nekoná (alebo už nekoná) ako s účastníkom konania. Ten, kto sa domnieva, že v konaní o dedičstve ho súd prvého stupňa v rozpore s ustanovením § 175b vety druhej O.s.p. nepovažoval za účastníka konania, môže svoju nespokojnosť s postupom súdu podľa tohto ustanovenia vyjadriť v odvolaní proti rozhodnutiu o dedičstve. Ak odvolanie podá, odvolací súd preskúma správnosť postupu súdu prvého stupňa v rámci posúdenia, či poručiteľov veriteľ je alebo nie je ako účastník konania osobou, ktorá je oprávnená podať proti prvostupňovému rozhodnutiu odvolanie. Pokiaľ sa odvolací súd stotožní so záverom súdu prvého stupňa, že poručiteľov veriteľ nie je účastníkom konania, odmietne veriteľom podané odvolanie podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p., lebo osobou procesne oprávnenou podať odvolanie je podľa § 201 O.s.p. len účastník konania; v opačnom prípade odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zruší a vec vráti tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 O.s.p.).

Treba dodať, že (aj) v záujme ochrany práv a oprávnených záujmov toho veriteľa, ktorý nemal procesné postavenie účastníka konania o dedičstve, je v § 175y ods. 2 O.s.p. stanovená zásada, že okrem prípadu, keď sa vykonala likvidácia dedičstva, nebráni uznesenie súdu tomu, kto nebol účastníkom konania o dedičstve, z ktorého uznesenie vzišlo, aby sa domáhal svojho práva žalobou.

Zo spisu vyplýva, že v danom prípade nedošlo k dohode dedičov o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov (§ 175p O.s.p.) a nebola nariadená likvidácia dedičstva (§ 175t až 175v O.s.p.). Vzhľadom na to, že pasíva dedičstva (poručiteľove dlhy) neboli vyporiadané a dedičia namietali ich spornosť, ktorá nemohla byť v tomto nesporovom konaní odstránená (§ 175k ods. 3 O.s.p.), postupoval odvolací súd správne, pokiaľ Ž. (ako subjekt, ktorý prihlásil do dedičstva svoje pohľadávky) nepovažoval za účastníka tohto dedičského konania a pokiaľ odvolanie Ž. odmietol ako podané neoprávnenou osobou (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). So zreteľom na to je nedôvodná námietka Ž. o odňatí možnosti pred súdom konať procesným postupom odvolacieho súdu, pre ktorý neboli dané zákonné predpoklady.

K ďalším námietkam Ž. uvádza dovolací súd nasledovné:

1. Podľa § 38 ods. 5 O.s.p. sa procesné úkony notára ako súdneho komisára považujú za úkony súdu, preto pojednávanie, ktoré sa v tejto veci uskutočnilo 18. novembra 2009 pred notárom JUDr. D. D. (viď zápisnicu o tom tomto procesnom úkone založenú v spise na č.l. 100), treba považovať za súdne pojednávanie. Pokiaľ odvolací súd rozhodol o odmietnutí odvolania bez pojednávania, je potrebné uviesť, že tento postup mu umožňovalo ustanovenie § 214 O.s.p., v zmysle ktorého je odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie iba na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej, a aj to iba vtedy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

2. Podľa § 213 ods. 2 O.s.p. ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu

tohto ustanovenia vyjadrili. Dovolací súd zdôrazňuje, že postup podľa tohto ustanovenia prichádza do úvahy vtedy, ak odvolací súd uvažuje, že svoje rozhodnutie založí na iných právnych dôvodoch, ako to urobil súd prvého stupňa (porovnaj Občiansky súdny poriadok – Komentár, Jaroslav Krajčo a kol., Eurounion 2010, str. 852). V danom prípade ale zo spisu nevyplýva, že by prvostupňový a odvolací súd odlišne nazerali na procesné postavenie Ž. v predmetnom dedičskom konaní. Súd prvého stupňa (súdny komisár) zreteľne vychádzal zo záveru, že v tejto veci nejde o žiadny z prípadov uvedených v § 175b veta druhá O.s.p., preto Ž. nemajú procesné postavenie účastníka dedičského konania; odvolací súd dospel k identickému záveru. Dovolací súd z týchto dôvodov považuje aj túto dovoláciu námietku za neopodstatnenú.

3. Pokiaľ sa v dovolaní namieta, že napadnuté uznesenie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd poukazuje na to, čo je uvedené vyššie o účasti veriteľa na konaní o dedičstve a dodáva, že nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, ktorý môže byť úspešne uplatnený (iba) v procesne prípustnom dovolaní; nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá (viď R 54/2012).

Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov odmietol dovolanie Ž. podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako procesne neprípustné.

Pri rozhodovaní o náhrade trov dovolacieho konania postupoval dovolací súd podľa ustanovení § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. júla 2013

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Klaudia Vrauková